

B.A. Part-III (Semester-VI) Examination

(Literature of Classical Language)

SANSKRIT LITERATURE

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :— Write answers in the medium offered.

सूचना :— उत्तरे स्वीकृत माध्यमातून लिहावीत.

सूचना :— उत्तर स्वीकृत माध्यम में लिखिये।

1. Translate any **TWO** of the following :—

खालीलपैकी कोणत्याही दोन उताऱ्यांचे भाषांतर करा :—

निम्नलिखित में से किसी भी दो परिच्छेदों का अनुवाद कीजिए :—

- (1) अथ शान्ते हृदयकम्पकारिणि साहवसे सा समभाषत। 'आर्यपुत्र', जानामि स्वप्ने भगवतः सवितुर्मण्डलान्निर्गत्य द्वौ कुमारौ तेजोमयौ बालतपेनेव पूरयन्तौ दिग्भागान्, मुकुटिनौ कुण्डलिनौ अङ्गादिनौ कवचिनौ गृहितशस्त्रौ कन्यर्येकया चानुगम्यमानौ क्षितितल मवतीर्णौ। तौ च मे विलपन्त्याः शस्त्रेणोदरं विदार्य प्रवेष्टुमारब्धौ। प्रतिबुद्धाऽस्मि चार्यपुत्रं विक्रोशयन्ती वेपमानहृदया इति।'
- (2) इति समतिक्रान्ते कस्मिंश्चित्कालांशे देण्यां यशोवत्यां देवो राज्यवर्धनः प्रथममेव संबभूव गर्भे। गर्भस्थितस्यैव च यस्य यशसेव पाण्डुतामादत्त जननी। गुणगौरवकलान्ते व गात्रमुद्धोढुं न शकाक। शनैः शनैरूपचीयमा न गर्भभरालसा च गुरुभिर्वारिताऽपि वंदनाय कथमपि सखीभिः हस्तावलम्बेनानीयता समादेष्टुमप्य समर्थासीद् गृहकार्याणि कैव कथा कर्तुम्।
- (3) एकदा तु वासतेय्यास्तुरीये यामे प्रत्युषस्येव स्पप्ने चटुलज्वाला पिञ्जरीकृत सकलककुथा दुर्निवारेण दवहुतभुजा दह्यमानं केसरिणं अद्राक्षीत्। तस्मिन्नेव दावदहने समृत्सृज्य शावकानुत्प्लुत्य चात्मानं पातयन्तीं सिंहीम् अपश्यत्। आसीच्यास्य चेतसि, 'लोके हि लोहेभ्यः कठिनतराः खलु स्नेहमयाः बन्धनपाशाः। यदाकृष्टास्तिर्यज्योऽप्येवमाचरन्ति' इति।

16

2. (A) Elaborate marriage ceremony of राज्यश्री.

राज्यश्रीच्या विवाहसोहळ्याचे वर्णन करा.

राज्यश्री के विवाहसमारंभ का वर्णन कीजिए।

OR/किंवा/अथवा

Describe यशोवतीसतीगमन प्रसंग.

यशोवतीसतीगमन प्रसंगाचे वर्णन करा.

यशोवतीसतीगमन प्रसंग का वर्णन कीजिए।

10

(B) Write short note (any **ONE**) :—

टिप्पणी लिहा (कोणतीही **एक**) :—

टिप्पणी लिखिए (कोई भी **एक**) :—

(1) हर्षवर्धन जन्मवृत्तान्त

(2) यमपट्टिक

(3) यशोवती स्वप्नप्रसंग

6

3. Explain any **FOUR** of following अलंकारऽ with definition and example :—

खालीलपैकी कोणत्याही **चार** अलंकारांचे व्याख्या व उदाहरणासह स्पष्टीकरण करा :—

निम्नलिखित में से किसी भी **चार** अलंकारों का व्याख्या तथा सोदाहरण स्पष्टीकरण कीजिए :—

(1) उत्प्रेक्षा

(2) रूपक

(3) उपमा

(4) भ्रांतिमान

(5) निदर्शना

(6) दीपक

16

4. Write detail notes (any **TWO**) :—

सविस्तर टिप्पणी लिहा (कोणतेही **दोन**) :—

सविस्तर टिप्पणी लिखिए (कोई भी **दो**) :—

(1) महाभारत

(2) रामायण

(3) मृच्छकटिकम्

(4) उत्तररामचरितम् ।

16

5. Choose correct alternative (any **16**) :—

योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही **16**) :—

उचित पर्याय चुनिये (कोई भी **16**) :—

(1) रामायणस्य रचयिता कः ?

(अ) वाल्मीकिः

(ब) वसिष्ठः

(क) व्यासः

(ड) माघः

(2) पुत्रप्राप्तये दशरथेन कः यज्ञः कृतः ?

(अ) पुत्रकामेष्टिः

(ब) राजसूयम्

(क) विश्वजितम्

(ड) अग्निष्टोम

- (3) भरतस्य माता का ?
 (अ) कैकेयी (ब) सुमित्रा
 (क) कौशल्या (ड) मंधरा
- (4) श्रीरामः भरताय किं अददत् ?
 (अ) पादुका (ब) कङ्कणम्
 (क) केयूरम् (ड) मणिः
- (5) महाभारतस्य रचयिता कः ?
 (अ) वसिष्ठः (ब) माघः
 (क) व्यासः (ड) भासः
- (6) सुभद्रार्जुनयोः पुत्रः कः ?
 (अ) अभिमन्युः (ब) सुसीमः
 (क) विकर्णः (ड) युयुत्सुः
- (7) दुर्योधनस्य मातुलः कः ?
 (अ) शकुनिः (ब) कर्णः
 (क) शाल्वः (ड) शल्यः
- (8) कौरवाणां पितुः नाम किम् ?
 (अ) धृतराष्ट्रः (ब) शकुनिः
 (क) संजयः (ड) राधर्ष्यः
- (9) रघुवंशे कति राजानां परिचयः अस्ति ?
 (अ) 30 (ब) 29
 (क) 32 (ड) 34
- (10) रघुवंशम् महाकाव्यस्य रचयिता कः ?
 (अ) कालिदासः (ब) व्यासः
 (क) भासः (ड) माघः
- (11) रघुवंशे दिलीपसिंह-संवादः कस्मिन् सर्गे वर्तते ?
 (अ) प्रथमे (ब) द्वितीये
 (क) तृतीये (ड) पञ्चमे
- (12) रघुवंशस्य प्रारम्भः कस्य चरित्रवर्णनेन भवति ?
 (अ) दिलीपस्य (ब) रघोः
 (क) अजस्य (ड) दशरथस्य
- (13) मृच्छकटिके कति अङ्काः सन्ति ?
 (अ) 12 (ब) 10
 (क) 9 (ड) 8

(14) मृच्छकटिक नाटकस्य नायकः कः ?

(अ) चारुहासः

(ब) चारुदत्तः

(क) चारुमान्

(ड) चारुर्वशः

(15) मृच्छकटिकस्य रूपक प्रकारः कः ?

(अ) प्रकरणम्

(ब) नाटिका

(क) भाण

(ड) वीथी

(16) मृच्छकटिकस्य खलनायकः कः ?

(अ) शर्विलकः

(ब) शकारः

(क) आर्यकः

(ड) संवाहकः

(17) उत्तररामचरितम् नाटकस्य रचयिता कः ?

(अ) भवभूतिः

(ब) भासः

(क) शूद्रकः

(ड) कालिदासः

(18) उत्तररामचरिते कति अङ्कः ?

(अ) 8

(ब) 7

(क) 9

(ड) 10

(19) भवभूतेः स्थानस्य नाम किम् ?

(अ) गोपुरम्

(ब) पद्मपुरम्

(क) शापुरम्

(ड) मधुपुरम्

(20) उत्तररामचरितस्य प्रधानरसः कः ?

(अ) शृङ्गाररसः

(ब) वीररसः

(क) करुणरसः

(ड) शान्तरसः

16×1=16